

Література

1. Земля на Місяці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ridna.ua/2012/04/zemlya-na-misyatsi-koshtuje-usoho-25-dolara-za-sotku/>.

2. Малишева Н. Р. Застосування міжнародно-правового принципу непривласнення Місяця та інших небесних тіл до нових світових реалій / Н. Р. Малишева // Правова держава: щорічник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 21. – С. 406-415.

УДК 341.229(043.2)

Ярошенко Т. С., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ В СФЕРІ ДОСЛІДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Друга половина ХХ століття характеризується інтенсивним та плідним освоєнням космічного простору. Всесвітня наука та техніка за дуже короткий термін пройшла шлях від першого супутника Землі й до пілотованих орбітальних станцій та космічних кораблів багаторазового використання [1, с. 1]. Одними з найбільш важливих причин космічної діяльності можна вважати одвічну тягу людства до пізнання та прагнення до розширення сфери життя та діяльності. Від самого початку космічної ери Організація Об'єднаних Націй визнала важливу роль, яку космічні технології можуть зіграти в житті всіх людей на Землі. Зараз вже ні в кого немає сумнівів у тому, що дослідження і використання космічного простору – сфера діяльності, яка багато в чому визначає майбутнє земної цивілізації. Базою Всесвітньої космічної діяльності є найновітніші наукові знання та високотехнологічні засоби, а стимулом – отримання таких знань. Актуальність теми полягає в тому, що освоєння космічного простору завжди цікавило і цікавитиме суспільство. З метою його освоєння, було запроваджене міждержавне співробітництво, яке вимагає установлених норм, що допоможуть при виникненні проблем в дослідженні та вивченні космосу. Питання в сфері дослідження і використання космічного простору розглядали такі вчені, як Е. Б. Матвеева, А. А. Конорев, В. М. Дрогайкев, Е. Г. Семененко, Арун Кумар Джха, Г. П. Жуков, О. В. Беглий, Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко, Т. Л. Сироїд та інші.

Формування міжнародного космічного права розпочинається з запуску першого штучного супутника Землі 4 жовтня 1957 р. [2, с. 58]. Ця подія дала поштовх до нової ери в розвитку авіаційної сфери та істотно вплинула на різні сторони життєдіяльності держав, у тому числі й на

міжнародні відносини. Виникла необхідність правового регулювання космічної діяльності. У преамбулі Договору 1967 р. йдеться про зацікавленість усього людства у проведенні досліджень і використанні космічного простору з мирними намірами.

Велике значення для розвитку міжнародного співробітництва в освоєнні космосу мають конференції ООН з дослідження та використання космічного простору в мирних цілях. У підсумкових документах Третьої конференції ООН з космосу (ЮНІСПЕЙС-III) зазначено, що алгоритми вирішення більшості глобальних проблем людства передбачають налагодження все активнішого співробітництва учасників міжнародної спільноти і все більше залучення космічної техніки та технологій для потреб цієї спільноти за умови суворого дотримання норм і принципів міжнародного права [3, с. 21].

Внаслідок того, що будь-який вид космічної діяльності стосується не тільки всієї держави, а й інтересів всього міжнародного суспільства, ООН приступила до розгляду питань дослідження та використання космічного простору практично одразу після запуску Радянським Союзом Першого штучного супутника Землі [4, с. 1]. Відбуваються різні зустрічі щодо використання космічної техніки шляхом міжнародного співробітництва.

У подальшому поступово проводилась робота по створенню міжнародного космічного права, основи котрого були закладені у трьох документах ООН. Були прийняті положення, щодо космічних тіл та космічної середовища, загалом встановлено, що жодна країна не має права присвоїти їх собі (резолюція «Міжнародне співробітництво у використанні космічного простору у мирних цілях», 1961 р.). Було сказано, що доступ до дослідження будь-яких небесних тіл є вільним, проте присвоєння будь-якого з них певній країні, встановлення на них військових баз та іншого, є забороненим [4, с. 2].

У 1977 році відбулася Конвенція про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, яка набула чинності з 1978 р. Також була встановлена заборона на використання засобів дії на космічний простір або використання космічного простору в воєнних цілях у напрямку Землі. Певні обмеження щодо використання космосу розміщені в Договорі про обмеження систем протиракетної оборони 1972 р. між СРСР і США.

Проте міжнародне право не забороняє використання космосу, як відповідь на агресію або як підтримку міжнародного миру і безпеки відповідно до Статуту ООН. В Угоді про Місяць 1979 р., місяць і його ресурси оголошуються спільною спадщиною людства. Держави, які брали безпосередню участь в угоді, зобов'язувались встановити міжнародний режим, включаючи відповідні процедури, для регулювання експлуатації природних ресурсів Місяця, коли буде очевидно, що така експлуатація стане можливою.

Таким чином, динамічно відбувся розвиток міжнародного космічного

права, правила котрого стосувалися кожної країни, що бажала здійснювати космічні дослідження.

У 1996 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про космічну діяльність», який базується на нормах міжнародного космічного права і регулює відносини, пов'язані з організацією космічної діяльності в Україні, участі України в міжнародній співпраці в космічній сфері, забезпеченні безпеки космічної діяльності та ін. У ньому, зокрема, підкреслюється, що «Україна забезпечує виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань у галузі космічної діяльності та несе відповідальність згідно із загальновизнаними нормами міжнародного права та положеннями міжнародних договорів України» (ст. 17).

Література

1. Арун Кушар Джха Роль ООН у формуванні та розвитку міжнародного космічного права (позиції держав, що розвиваються): автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Арун Кушар Джха. – М., 1983. – 26 с.

2. Жеребцов А. Н. Міжнародне право: навч. посібник / А. Н. Жеребцов. – Ростов-на-Дону, 2001. – 77 с.

3. Беглий В. О. Космічне право: навч.-метод. посіб. / В. О. Беглий. – К.: НАУ, 2009. – 102 с.

4. Діяльність ООН в області космічного та стійкого розвитку і всесвітній космічний тиждень / Матвеева Е. Б., Конорев А. А., Дрогайкев В. М., Семененко Е. Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.icr.su/node/1119>.

УДК 347.085 (043.2)

Яцків А. В., Карманська А. П., студентки,
Навчально-науковий Інститут екологічної безпеки,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Миронець О. М., старший викладач

ПРОБЛЕМА ЗАСМІЧЕННЯ КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Орбітальне сміття з кожним роком все більше накопичується й розповсюджується в космічному просторі. Збільшення космічного сміття обумовлює зіткнення та, як наслідок, вибухи, що спричиняють негативні екологічні наслідки не тільки на навколосемній орбіті, а й становлять певну загрозу для Землі. Як зазначають спеціалісти Національного управління США з аеронавтики та дослідження космічного простору (НАСА), кількість космічного сміття в навколосемному просторі наблизилася до небезпечної межі і, навіть, якщо припинити космічні запуски, кількість штучних об'єктів у космосі все одно буде зростати за рахунок зіткнень і подрібнень тих, які вже знаходяться на орбіті. Моделювання пророкує, що до 2055 року кількість нових уламків, які